צו ב

א. אין היינטיקער סדרה[1] וועלט דערציילט וועגן דעם דין פון „חביתי כהן גדול" — אז יעדן טאג („תמיד") דאַרף דער כהן גדול ברענגען (מביתו — מממונו[2]) א קרבן מנחה, „מחציתה בבוקר ומחציתה בערב".

ווי איז דער דין אויב „מת כהן גדול" און „לא מינו אחר תחתיו"? איז פאַראַן אין דעם א פלוגתת התנאים „משל מי היתה קריבה" (די מנחת כה"ג)[3]: ר' שמעון זאגט, אז „משל ציבור" — מען בריינגט עס מממון ציבור, און ר' יהודה האלט אז „משל יורשים" — די יורשים פון כהן גדול ברענגען דעם קרבן מנחה, ביז מ'איז ממנה אן אנדער כהן גדול.

אין גמרא[4] ווערט געבראכט א בריתא וואס איז מבאר טעם המחלוקת: ר' יהודה דרש'נט דעם פסוק[5] „והכהן המשיח תחתיו מבניו יעשה אותה", „דהכי משמע, הכהן המשיח כשמת, תחתיו אחד מבניו יעשה אותה"[6]; און ר"ש לערנט ארויס פון פסוק[7] „חוקת עולם" — „משל עולם" (משל ציבור מתרומת הלשכה[8]).

פון דעם לשון המשנה „משל מי היתה קריבה", ועד"ז פון דעם לשון פון ביידע תנאים אין זייערע רייד, איז משמע אז דער חיוב ההקרבה (מדאורייתא[9]) ווען „לא מינו אחר תחתיו" איז ניט א באַזונדער־אַנדער חיוב (פון הקרבת החביתין ע"י הכה"ג עצמו), ד. ה. אז די תורה האט מחדש געווען נאַך א חיוב הקרבת חביתין (ווען מת כה"ג) — נאר דאס איז א המשך און איז דעם זעלבן סוג חיוב ההקרבה ווי דער כה"ג אליין איז עס מקריב.

עפי"ז י"ל, אז די פלוגתא אין דרשת הכתובים איז פאַרבונדן מיט א פלוגתא אין תוכן הקרבן פון „חביתי כהן גדול", (אויך) ווען דער כה"ג אליין איז זיי מקריב.

ב. בנוגע דעם גדר פון „חביתי כה"ג" (אע"פ אז זיי קומען מממונו, און דאס הייסט זיינער א קרבן, חביתי כה"ג[10]), קען מען קלערן, צי זיי זיינען אינגאַנצן אין גדר פון א קרבן יחיד, אדער זיי זיינען כעין קרבן ציבור[11].

---

1) ו, יג.

2) מנחות נ, ב. וראה תו"כ פרשתנו שם. תוספתא שם פ"ז, ה.

3) מנחות נא, ב (במשנה). תו"כ פרשתנו שם, טו. תוספתא שם פ"ז, ו. וראה ירושלמי שקלים פ"ז ה"ג.

4) ראה פרש"י מנחות שם ד"ה הכהן. וראה לקמן הערה 24.

5) מנחות שם. ועד"ז בשאר המקומות שבהערה 3.

6) פרשתנו ו, טו.

7) ל' חידושי הרשב"א מנחות שם. וכ"ה לפי פרש"י מנחות שם — ראה שטמ"ק לפרש"י שם „דהכי משמע הכהן המשיח שמת תחתיו (אחד כו')". רע"ב למשנה שם. בתו"כ, תוספתא וירושלמי הנ"ל הובא מהפסוק (בדרשת ר"י) רק „מבניו יעשה (אותה)". וראה גם קרבן אהרן לתו"כ שם „תחתיו" — „ובמקומו כאשר מת הוא, מבניו יעשה זה הקרבן". וראה בשאר מפרשי התו"כ.

8) לשון רש"י מנחות שם. וראה עוד אופנים ב„משל עולם" (לדעת ר' שמעון) בתוספתא וירושלמי שם ובמפרשים שם.

9) ראה מנחות שם בסוף העמוד.

10) כן נקרא בכ"מ — ראה משנה מנחות נ, ב. רמב"ם הל' תמידין ומוספין פ"ג הי"ח. ועוד.

11) להעיר מפיה"מ להרמב"ם בהקדמתו לסדר קדשים בד' סוגי קרבנות: „והסוג' הרביעי קרבן

---

*) הועתק מתרגום קאפח. ובפיה"מ שלפנינו בכמה שינויים אבל בתוכן דומה.

ויש לומר, אז דאס איז פארבונדן מיט טעמי הקרבן:

דער חינוך[12] איז מסביר, „משרשי המצוה, לפי שהכה"ג הוא השליח בין ישראל לאביהם שבשמים, כלומר, כי הוא הנושא תפלה אליו בעדם וע"י תפלותיו ומעשה קרבנותיו מתכפרים הם, ולכן ראוי לאיש כזה להיות לו קרבן מיוחד תמיד כמו תמידי הציבור . . ולמען זאת יועיל לו ולהם" — לויט דער הסברה קומט אויס, אז מנחת החביתין (תמיד) פון כה"ג איז בשביל כפרת הצבור, ע"ד ווי תמידי הצבור. ובפרט אז מ'איז מקריב די חביתי כה"ג צוזאמען מיטן קרבן תמיד[13].

אבער משמע ומובן אז כו"כ לערנען, אז דער קרבן איז פארבונדן (בלויז) מיטן כה"ג עצמו (אלס יחיד). ווי ס'איז פאר־

יחיד כעין קרבן צבור כו' (ומפרש) אבל דמיון סוג זה לקרבן צבור לפי שהוא דוחה את השבת ואת הטומאה כמו קרבן צבור" — והרי גם חביתי כה"ג דוחין את השבת ואת הטומאה (תו"כ פרשתנו שם, יג־יד. מנחות נ, סע"ב ואילך. רמב"ם הל' תמידין ומוספין שם). [אלא שלא הביא בפיה"מ שם חביתי כה"ג בסוג זה, מכיון שמדבר שם רק בנוגע לקרבנות מבע"ח (ולא במנחות), כמבואר בתחלת (וסוף) ההקדמה]. וראה משנה למלך הל' ק"פ פ"א ה"ג שנסתפק אם הוי כקרבן צבור שקרב בבמה. ובחסדי דוד לתוספתא זבחים פי"ג כתב בפשטות שדינו כקרבן צבור שקרב בבמה, ע"פ פיה"מ הנ"ל. וראה לקמן בפנים (ס"ג) בדעת הרמב"ם.

ולהעיר שבהגדרת המ"ע דחביתי כה"ג כתב הרמב"ם (הל' תמידין ומוספין שם) „מ"ע להקריבן בכל יום", ובסהמ"צ מ"ע מ „שצוונו שיקריב כהן גדול בכל יום תמיד", ולא כתב שנצטוה הכה"ג שיקריב וכיו"ב (וע"ד מש"כ במ"ע כד, כה, כו, כח, ל. ועוד). וראה לשונו במנין המצות שלו (מ"ע מ) שבריש ספר היד ובהכותרת להל' תמידין ומוספין מצוה ז (אלא שמשם אין ראי' כ"כ, כי כותב בקיצור ומפרט רק מי העושה).

12) מצוה קלו.

13) רמב"ם הל' תמידין ומוספין שם.

שטאנדיק פון כו"כ פון די טעמים וואס די מפרשי טעמי המצות זיינען מסביר

[לדוגמא — דער אברבנאל[14] ברענגט כמה וכמה, ומהם[15]: „כדי להכניס לפני השם בענוה ובסימני דלות כעני ואביון הנצב לפני אדון כל הארץ"[16]; „שרצה השם שבכל יום יהיו קרבים לפניו קרבן יחיד וקרבן צבור כו' דרך כלל ודרך פרט כו'"[17]].

ועפ"ז יש לומר, אז די פלוגתא הנ"ל (ווען כה"ג שמת און „לא מינו אחר תחתיו, משל מי היתה קריבה") איז תלוי אין די צוויי סוגי טעמים הנ"ל:

אויב מ'נעמט אן, אז דער קרבן פון כה"ג איז ע"ד ווי א קרבן צבור, דארף אויסקומען, אז ווען ס'איז ניטא קיין כה"ג צו ברענגען דעם קרבן, דארף ער געבראכט ווערן פון דעם צבור עצמו, מממון הצבור[18];

אבער אויב מ'וועט אננעמען אז דער קרבן כה"ג האט ניט קיין שייכות צום צבור, נאר ער איז פארבונדן מיטן כה"ג אלס יחיד — דארף דעמולט (אין פאל

14) בפרשתנו עה"פ.

15) ענין הנ"ל מודגש גם בג' טעמים הראשונים שבאברבנאל שם (משא"כ משאר ה' הטעמים שם אין ראי' כ"כ לענייננו. ע"ש).

16) טעם הה' שם.

17) טעם הט'.

18) כן משמע לכאורה מתוס' ישנים יומא נ, א ד"ה ולטעמיך (בתירוץ הב'). ריטב"א שם ד"ה לאו (בתי' הב'), עיי"ש — דלדעת ר"ש חביתי כה"ג (גם כשהוא מקריבן) נק' קרבן צבור.

ולהעיר דגם לפי מה ד„תקינו דלגבי מיורשים" לדעת ר"ש (מנחות שם) — כתבו באחרונים שהכוונה שיגבו מהיורשים חובת הצבור, והיורשים ימסרו לציבור יפה יפה (קרבן אורה למנחות שם. ועוד. וראה צפע"נ על הרמב"ם הל' שקלים פ"ד ה"ד ובהנסמן לקמן הערה 20).

ווען מת כה"ג) דער קרבן געבראַכט ווערן פון די יורשים[19].

ג. ע"פ הנ"ל — אַז לויט שיטת ר"י דאַרף דער קרבן געבראַכט ווערן „משל יורשים" דערפאַר וואָס דער קרבן איז פאַרבונדן מיטן כה"ג עצמו — וועט ווערן פאַרשטאַנדיק דער לשון הרמב"ם אין דער הלכה הנ"ל:

דער רמב"ם[20] פסק'נט: „מת כה"ג בשחרית אחר שהקריב חצי העשרון ולא מינו כהן אחר, מביאים היורשים עשרון שלם עבור כפרתו".

איז לכאורה ניט מובן: וואָס איז דער תוכן פון דער הוספה, אַז די יורשים ברענגען דעם קרבן „עבור כפרתו"? און פון וואַנען נעמט עס דער רמב"ם?

נאָר דער ביאור אין דעם: דערמיט וויל דער רמב"ם אַנדייטן אויפן טעם, פאַרוואָס איז דער דין אַז „מביאין היורשין" — ועניַן נוסף בזה, דלכאורה: פון דעם וואָס ר' יהודה איז משנה פון לשון הפסוק „מבניו יעשה אותה", און זאָגט „יורשין", איז פאַרשטאַנדיק, אַז דאָס מיינט ניט דוקא בנים זכרים

(וועלכע זיינען בגדר צו ברענגען א מנחת חביתין: לא מיבעי אויב אייגנער פון זיינע בנים איז ראוי למלאות מקומו (ובמילא איז ער שוין איצט בכח און) ווערט שפעטער דער כהן גדול, נאָר אפילו בניו סתם, וועלכע זיינען כהנים (און וועלן בלייבן) סתם, ברענגען דאָך מנחת חביתין ביום שנתחנכו)

נאָר אפילו אויב דער כה"ג האָט ניט קיין בנים זכרים, און זיינע יורשים זיינען בנות[21] — דאַרפן זיי ברענגען דעם מנחת חביתין[22].

איז צ"ע: פון וואַנען נעמט ר' יהודה דעם חידוש, אַז אויך די יורשים (סתם — אויך בנות) דאַרפן ברענגען דעם קרבן, און ניט נאָר (כמפורש בפסוק) „בניו"?

פאַרענטפערט דאָס דער רמב"ם, אַז דער קרבן איז (ניט פון און אַלס די יורשים מצ"ע, נאָר) „עבור כפרתו", דאָס וואָס די יורשים ברענגען דעם קרבן איז צוליב דער כפרה פון דעם מוריש[23] (ווייל חביתי כה"ג איז אַן ענין פון כפרה פאַרן כה"ג)*[23], איז עס ניט אַ גדר פון זייער קרבן, נאָר אַ קרבן פון דעם

---

19) ועפ"ז יובן מש"כ בתוד"ה שתהא מנחות שם: והא דבעי לקמן לרבי יהודה האי כליל תקטר מאי עביד לי' כיון דההוא מנחת כהנים פשיטא דכולה כליל ולא איצטריך אלא לר"ש דקסבר משל עולם תהא.

ואף שע"פ הנ"ל, הרי לדעת ר"ש גם כשהכה"ג מקריב ה'ז כעין קרבן צבור (ואעפ"כ כולה כליל) — מ"מ מובן דשאני כשבא משל צבור ממש מאשר כשהוא מקריב מממונו, ולכן צריך לימוד מיוחד דגם כאשר נקרב משל ציבור כליל כולה. וראה לקמן בפנים סעיף ה.

20) הל' תמידין ומוספין ספ"ג. בביאור דברי הרמב"ם (ובפרט לתרץ הסתירה מהל' שקלים פ"ד ה"ד) — ראה מפרשי הרמב"ם שם ובהמובא באנציקלופדי' תלמודית ע' חביתין (ע' תקנא ואילך) וש"נ. תו"ש פרשתנו עה"פ אות קמו.

21) כ"כ במנ"ח שם. וראה צפע"נ על הרמב"ם הל' שקלים שם. אבל בשפת אמת למנחות שם כתב דאין החביתין באין אלא מבנים זכרים.

22) בתוי"ט שקלים (פ"ז מ"ו) „דאם לא ירשו שלא יהיו מחוייבין להביא מביתם ולהכי קרו להו יורשים" (וראה גם רש"ש מנחות שם). אבל לכאורה, לפ"ז הו"ל לר"י להודיע דין זה בפירוש (ולא רק לרמוז בלשון „יורשין"). ומכש"כ הרמב"ם שהוא ספר הלכות (אלא שאינו רגיל להביא דינים מחודשים — יד מלאכי — כללי הרמב"ם אות ה).

23) ועד"ז כתב ברבינו גרשום שם (נב, א ד"ה ומלתא — אבל בדעת ר"ש) „כגון כ"ג שמת דאם היו היורשין מביאין בעבורו היו מביאין, ולא בעבור עצמן".

*23) ולשונות הרמב"ם (הנ"ל הערה 11) י"ל. ואכ"מ.

מוריש, זיי ברענגען (אלס יורשים) דעם „קרבן של אביהם"[24].

ד. לויטן ביאור הנ"ל אין חביתי כה"ג — אז זיי זיינען אין גדר פון (כעין) קרבן צבור און מ'קען אויך זאגן אז דאס איז א קרבן יחיד (של הכה"ג) — וועט אויך ווערן פארשטאנדיק דער פירוש רש"י אויפן פסוק[25] „והכהן המשיח תחתיו מבניו יעשה אותה . . כליל תקטר".

רש"י איז מעתיק די ווערטער „המשיח תחתיו מבניו" און איז מפרש „המשיח מבניו תחתיו", און דערנאך איז ער מעתיק די ווערטער „כליל תקטר" און איז מפרש: „אין נקמצת להיות שירי' נאכלין אלא כולה כליל".

איז אין ערשטן דיבור ניט פאר־שטאנדיק (ווי מפרשים זיינען מדייק)[26]: וואס וויל רש"י בפירושו וועלכער באַ־שטייט אין . . היפך סדר התיבות אין פסוק? — וואס וועט דערמיט נשתנה אדער נתוסף אין הבנת הפסוק[27]?

אויך אין צווייטן דיבור איז שווער: וואס איז דא רש"י מחדש? פשטות פון „כליל תקטר" האט נאר איין אפטייטש אז מ'איז דאס אינגאנצן מקטיר (ע"ג המזבח), עס בלייבט גארניט לאכילה?!

נאך מער: רש"י אליין האט שוין פריער[28] געזאגט דעם לשון „אין לי . . אלא מנחת ישראל שהיא נקמצת, מנחת כהן שהיא כליל כו'" — און איז דערביי ניט מוסיף ביאור. הייסט עס, אז מען פארשטייט בפשטות וואס „כליל" מיינט (אז מ'פארברענט דעם גאנצן קרבן[29]) — היינט וואס דארף רש"י דא מבאר זיין און מיט דער גאנצער אריכות — „אין נקמצת להיות שירי' נאכלין אלא כולה כליל"?

ווייטער, אויפן פסוק שלאח"ז[30] — „וכל מנחת כהן כליל תהי' לא תאכל" — איז רש"י מפרש דעם וואָרט „כליל" — „כולה שוה לגבוה". איז תמוה ביותר: פריער נוצט רש"י דעם וואָרט „כליל" אן קיין שום פירוש בזה; דערנאך איז ער מבאר אז דאס מיינט „אין נקמצת כו'" און לאחרי כ"ז טייטשט ער ערשט אפ דעם וואָרט כליל?!

ה. וי"ל דעם ביאור בכל זה:

די שאלה אין פסוק, וואס רש"י באַ־וואָרנט, איז — דער שינוי הלשון אין די

24) ראה באורוכה צפע"נ שם. ועפ"ז מבאר הא דהבנים יכולים להביא קרבן אע"פ שהם אוננים. ועוד. ע"י"ש ובמכתבי תורה מכתב קמז, קמט. אבל לדבריו, הרי דין הרמב"ם הוא רק אאותו היום עצמו שמת והטעם משום שנשתעבדו נכסיו. ע"ש. משא"כ בהימים שלאח"ז נפסק בהל' שקלים שם דבא מתרומת הלשכה משל צבור. ועד"ז ביארו כמה מפרשים — ראה בהנסמן בהערה 20.

אבל בלחם משנה בהל' תמידין ומוספין שם, דהא דפסק הרמב"ם בהל' שקלים הוא רק מהתקנה דקריבה משל צבור ובזה פסק כר"ש, ובדין תורה פסק כר"י דבא משל יורשים. ולפ"ז לדעת הרמב"ם מובן בפשטות, דכאשר הכה"ג עצמו מקריב החביתין ה"ה כולו קרבן יחיד, וכפשטות לשונו הל' מעשה הקרבנות פי"ב ה"ד. ובפיה"מ בהקדמתו למס' מנחות. ואכ"מ.

25) פרשתנו ו, טו.

26) רא"ם, גו"א, שפ"ח, חי' ופי' מהריי"ק. ועוד.

27) וראה במפרשים שם מה שביארו.

28) פרשתנו ו, ז. וראה רש"י ויקרא ה, יג.

29) ועפ"ז לכאורה גדול הדוחק בפירוש הרא"ם כאן „שלא יחשוב החושב שגם זו נקמצת ושירי' נאכלים כו' ויהי' פי' כליל כל המנחות ופירש תקטר הקומץ שלהן כאלו אמר שכל המנחות יוקטר הקומץ שלהן".

30) ו, טו.

•) בהשמטות לצפע"נ שקלים שם (הפלאה נו, א) כתב: אך י"ל דר"י ס"ל דלעולם כן. ועד"ז כתב במכתבי תורה שם. ולכאורה כן מפורש בפרש"י מנחות שם כנ"ל הערה 4. וראה חסדי דוד לתוספתא שם.

צוויי פסוקים: אין דעם ערשטן פסוק (וואו עס רעדט זיך וועגן מנחת הכהן המשיח) שטייט „כליל תקטר"; אין צווייטן פסוק (וואו עס רעדט זיך וועגן „וכל מנחת כהן"), שטייט „כליל תהי'"[31].

פון דעם שינוי אין די פסוקים איז רש"י מדייק אז דאָס זיינען צוויי באַזונדערע ענינים און אופנים אין „כליל" — און דאָס איז מודגש ומבואר אין דער אריכות לשון רש"י:

„כליל תקטר" איז רש"י מפרש „אין נקמצת להיות שירי' נאכלין אלא כולה כליל", מיט דער אריכות הלשון מאַכט רש"י קלאָר כוונתו, אַז „כליל תקטר" מיינט ניט צו שולל זיין דעם ענין פון קמיצה; קמיצה דאַרף זיין, ס'איז אַבער אַזאַ קמיצה וואָס „אין שירי' נאכלין", נאָר מ'איז אויך זיי מקטיר אויפן מזבח[32] — „קומץ קרב לעצמו ושירים קרבין לעצמן"[33]. און דאָס איז דער פירוש פון „כליל תקטר"[34] — אַז אַלץ (סיי דער קומץ סיי די שיריים) ווערט נקטר אויפן מזבח[35];

דער צווייטער „כליל (תהי')" — וואָס שטייט ביי „כל מנחת כהן" — איז פירושו „כולה שוה לגבוה" — אין דער מנחה איז ניטאָ קיין פאַנאַנדערטיילן (אוין: אַ קומץ און אויף שיריים) נאָר זי ווערט אינגאַנצן נקטר בשוה לגבוה, ס'איז איבערהויפט ניטאָ קיין קמיצה. „כליל תהי'" — אַז זי בלייבט כליל בהווייתה[36].

ו. מאי טעמא פון דעם חילוק צווישן מנחת כהן גדול און מנחת כהן סתם?

איז ע"פ הנ"ל (סעיף ב) פאַרשטאַנדיק בפשטות: רש"י נעמט אַן (בפשוטו של מקרא) אַז די חביתי כה"ג וואָס קומען תמיד בכל יום זיינען ניט אין אַ גדר פון אַ קרבן (וואָס דער כה"ג ברענגט אַלס) יחיד (אין זעלבן סוג ווי אַ מנחת כהן סתם, נאָר מיט אַ הוספה אַז דאָס איז פאַרבונדן מיט כהונה גדולה), נאָר דאָס איז (אַ קרבן וואָס ער ברענגט אַלס שליח פון כלל ישראל) — ע"ד ווי דער קרבן תמיד, כעין קרבן צבור.

עפ"ז איז מובן פאַרוואָס רש"י לערנט אַז חביתי כה"ג דאַרפן האָבן קמיצה — ווייל דאָס איז ניט אַ גדר פון אַ מנחת כהן, נאָר ע"ד ווי מנחת צבור, ובמילא דאַרף עס האָבן קמיצה[37], אַזוי ווי אַלע אַנדערע מנחות וואָס ווערן געבראַכט אויפן מזבח[38]. נאָר ווי‌באַלד אַז לפועל

---

31) ראה מפרשי התו"כ עה"פ כאן. ובמנחות נא, ב. עד, א. ובמפרשים שם. וראה לקמן בפנים.

32) וכ"כ במשכיל לדוד בפרש"י כאן.

33) וכדעת ר"ש (מנחות עב, ב במשנה) במנחת חוטא של כהנים. — במשכיל לדוד כתב „והיינו אליבא דר"ש כו' ופירש כוותי' משום דפשטא דמלתא משמע הכי" (וראה נחלת יעקב בפרש"י כאן). וצ"ע, דלכאורה לדעת ר"ש הוא רק במנחת חוטא של כהן. וראה לשון הרמב"ם בפיה"מ מנחות שם „מפני שהיא מנחת חוטא". וראה סוגיית הגמ' שם עג, סע"ב ואילך ובחי' הרשב"א שם.

34) ולפ"ז יש לומר דרש"י לשיטתו בפירושו לש"ס דמפרש במנחות (נא, ב) דעת ר"ש „כליל תקטר שתהי' כולה בהקטרה", „שלא יעשה ממנה שיריים לאכילה". ולהעיר שבתוס' שם העתיקו ל' רש"י בלי תיבת „לאכילה".

35) להעיר ממנחות עד, א. בפרש"י שם ד"ה דלמע' ובשטמ"ק שם אות ה, דלר"ש „בפני עצמן משמע דלא במקום המערכה והיינו תפוח". אמנם מדלא פירש רש"י בפשש"מ שיש חילוק בהקטרתם משמע דהשיריים נקטרים במקום הקומץ אלא שנקטרין לאחריו.

36) ואף שרש"י העתיק בהד"ה רק תיבת „כליל" ולא תיבת „תהי'" — י"ל (בדוחק) שסמך על מה שהעתיק תיכף לפנ"ז „וכן כל מנחת כהן כליל תהי'".

37) ולהעיר מתוס' שהובא לעיל הערה 19 — החילוק בין ר"י ור"ש אי איצטריך קרא שכולה תקטר.

38) ראה רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פי"ב ה"ג ואילך.

ווערט די מנחה געבראַכט דורכן כה״ג, האָט עס דערפאַר אויך אַ התדמות והשתוות צו מנחת כהן[39], אַז אין שירי׳ נאכלין[40].

און מהאי טעמא איז רש״י אויך מקדים בפירושו בתחלת הכתוב „והכהן המשיח תחתיו מבניו", און איז (משנה) מפרש: „המשיח מבניו תחתיו":

דערמיט וויל רש״י שולל זיין (אין פשוטו ש״מ) דעם פירוש פון ר׳ יהודה: לפי פירוש ר״י קומט אויס, אַז דער וואָרט „מבניו" (ובמילא אויך דער וואָרט „תחתיו") איז ניט קשור צום וואָרט „משיח", נאָר צו „יעשה גו״" – און דער פירוש אין פסוק איז (כנ״ל): „והכהן המשיח (אויב ער איז מת, איז) „תחתיו מבניו יעשה אותה", דאַרפן בניו ברענגען דעם קרבן מנחה תחתיו.

[און אע״פ אַז דער פירוש איז לכ־אורה ווייט פון פשטות הכתוב — וואָלט אַבער געווען אַן אָרט צו זאָגן, אַז דער־מיט וואָס דער פסוק זאָגט דעם סדר (אַנשטאָט „מבניו תחתיו" — „תחתיו מבניו") איז דער פסוק מרמז נאָך אַ דין (נוסף אויפן פירוש הפשוט פון פסוק, אַז דער נאָכקומענדיקער כהן המשיח דאַרף ברענגען בניו חביתי כה״ג) — אַז כה״ג שמת ברענגען בניו זיין קרבן, ווי דעת ר׳ יהודה[41].

איז רש״י שולל דעם פירוש אין פששי״מ, און לערנט, אַז ס׳איז כאילו עס וואָלט מלכתחילה געשטאַנען אין פסוק „המשיח מבניו תחתיו" (מען איז ניט מפסיק צווישן „משיח" און „מבניו" — דער כהן המשיח וואָס איז „מבניו תחתיו")[42]. אַבער ניט בניו סתם, וואָרום רש״י נעמט אָן, כנ״ל, אַז חביתי כה״ג קומען אַלס כפרה אויף כלל ישראל, און דער כה״ג ברענגט זיי אַלס שליח פון כלל ישראל, ובמילא האָט ניט קיין אָרט אַז (כה״ג שמת איז) בניו (וועלכע זיינען ניט קיין כה״ג, ניט קיין שלוחים פון כלל ישראל) זאָלן ברענגען דעם קרבן.

ז. ע״פ הנ״ל, אַז דער חילוק צווישן ר״י און ר״ש איז אַ פלוגתא אין דעם גדר פון מנחת חביתין — אויך וועט דער כה״ג אַליין ברענגט די מנחה — יש לבאר נאָך אַ חילוק אין דער הקרבת החביתין:

די גמרא[43] פרעגט: „ור׳ יהודה האי חק עולם מאי עביד לי׳? חוקה לעולם תהא".

איז תוס׳[43] מסביר: „דה״א אהרן מקריב חביתין בכל יום ובניו בשעה שנעשו כהנים גדולים אע״פ שכבר נתחנכו בכהונת הדיוט" (דעריבער דאַרף מען האָבן אַ לימוד „חוקה לעולם תהא שבכל יום יקריבנה"[44]), און תוס׳

39) דלא כמנחת ציבור (מנחת העומר) שקרב ע״ג המזבח ששיירי׳ נאכלין „כשיירי כל המנחות" (רמב״ם הל׳ תמידין ומוספין פ״ז סהי״ב).

40) ויש לומר שהוא ע״ד הא ד„כל הנשואות לכהונה . . אין מנחתה נאכלת מפני שיש לו חלק בה ואינו עולה כליל מפני שיש לה חלק בה אלא הקומץ קרב בעצמו והשיריים קריבין בעצמן" — סוטה כג, א. וראה שם ע״ב: ואפי׳ רבנן לא פליגי. ע״ש.

41) מנחות נא, ב.

42) ראה גם חק נתן מנחות שם (ריש ע״ב).

43) בתוד״ה חק. ולכאורה כ״ה הכוונה בפרש״י „שתהא מצוה זו נוהגת לדורות". וראה באריכות ביאור הרי״פ פערלא לסהמ״צ רס״ג ח״ג פרשה מט (ושם קצה, סע״ד ואילך).

44) לשון רבינו גרשום מנחות שם. ולהעיר דבצפע״נ בהשמטות להל׳ שקלים שם (ועד״ז במכתבי תורה מכתב קמט) מפרש פירוש מחודש בדרשת ר״י חוקה לעולם תהא: ר״ל כמו היום הראשון לאחר שהביא שחרית חייבים היורשים להביא כן לעולם.

פירט אויס „ור׳ שמעון לית לי׳ האי סברא״.

ולכאורה: במאי סברא קא מיפליגי — צי מ׳פארשטייט אליין אז מען דארף מקריב זיין בכל יום (אויך לדורות), אדער מ׳דארף דערויף האבן א לימוד מיוחד?

איז דאס מובן ע״פ הנ״ל: די עבודות התמידיות אין מקדש זיינען פארבונדן מיטן ציבור. וואס צבור איז א מציאות תמידית ונצחיית[45], ווי דער דין אז צבור לא מת[46]. און דעריבער, לדעת ר׳ שמעון אז חביתי כה״ג זיינען ע״ד ווי א קרבן ציבור[47] דארף מען ניט האבן קיין לימוד מיוחד אז דער ציווי „מנחה תמיד״ איז (אויך) לדורות. דאס איז בדומה צום קרבן תמיד וואס ווערט נקרב בכל יום.

לדעת ר׳ יהודה אבער, וויבאלד אז דאס איז א קרבן יחיד, דער קרבן פון כה״ג עצמו, וואס בא א קרבן יחיד גע־פינט מען ניט אז ער זאל קומען „תמיד״ בכל יום, דעריבער דארף מען האבן א לימוד אז די מצות ההקרבה פון דעם קרבן יחיד איז „חוקה לעולם תהא, שבכל יום יקריבנה״.

ח. עפ״ז יש לומר, אז דער חילוק איז ניט נאר אין דעם, צי מ׳דארף אויף דעם האבן א לימוד מיוחד, נאר ס׳איז אויך א חילוק אין דעם אופן וגדר התמידיות פון דעם קרבן:

י״ל אז די חיובים תמידיים אויף א ציבור איז ניט אין אן אופן אז יעדער טאג איז דא נאך א (— נייער) חיוב, נאר אז עס איז דא איין חיוב תמידי (שהוא נמשך), אזוי ווי דער ציבור עצמו איז איין מציאות (נמשכת ותמידית), כנ״ל.

ועד״ז בנוגע צו חביתי כהן גדול: אויב מ׳וועט לערנען אז זיי זיינען ע״ד ווי א קרבן ציבור, איז דער חיוב הקרבתו (אין אן אופן פון „מנחה תמיד״) — איין חיוב תמידי, וואס איז חל אויף אים ביום שנמשח ונתחנך לעבודה (אויף מקריב זיין בכל יום ויום), ע״ד ווי דער חיוב פון קרבן תמיד[48] על הציבור.

אויב מ׳לערנט אבער אז דאס איז א קרבן יחיד, וויבאלד בא א יחיד איז ניטא דער ענין התמידיות (ע״ד ווי בא צבור — וואס איז „לא מת״), דארף מען זאגן, אז דער חיוב הקרבה פון „מנחה תמיד״ מיינט*[48] — אז בכל יום ויום איז דא אויפן כה״ג א (באזונדער) נייער חיוב להקריב חביתים[49].

עפ״ז ווערט אויך זיין פארשטאנדיק די דרשת התו״כ אויפן פסוק „זה קרבן אהרן ביום המשח אותו גו׳ מנחה תמיד״,

---

45) ראה צפע״נ בשו״ת ווארשא סי׳ קמג. וראה במהד״ת צ, ב. ובכ״מ.

46) ראה הוריות ו, א. וראה גם מכתבי תורה הנ״ל. וראה מפענח צפונות פ״א סי״א וי״ג.

47) להעיר שבתוספתא מנחות שם למד ר״ש משל צבור „שנאמר חק עולם מי שהברית כרותה לו״. ומפרש במנחת בכורים שם, שהברית כרותה לעולם שאין צבור מת. ובחסדי דוד שם: דקרי רחמנא לצבור חק עולם כלומר מה שהברית כרותה לו שלא יפסוק לעולם והיינו כדאמרינן איש נכרת ואין צבור נכרתין.

48) אבל להעיר מצפע״נ מהד״ת (כו, א; פח, א) שקו״ט כהנ״ל גם בקרבן תמיד, אם החיוב בכל יום ויום פרטי להקריב א׳ בבוקר וא׳ בערב, או זה חיוב תמידי שבכל יום יקריב שני תמידים. ולפי המבואר לעיל בפנים לכאורה משמע בפשטות דחיוב התמידים ה״ז כאופן הב׳.

*48) היינו מצד הלימוד שבתו״כ (דלקמן בפנים) מ„ביום המשח אותו״ (כי לולא זה הי׳ אפ״ל שאין בזה גדר של תמידיות, כ״א רק חיוב להקריב בכל יום).

49) ראה ע״ד ב׳ סברות הנ״ל באנציקלופדי׳ תלמודית שם. וש״נ.

וז"ל: מיום שנמשח מביא עשירית האיפה עד עולם, או אינו אומר ביום המשח אותו [אלא] ביום שנמשח מביא עשירית האיפה ומפסיק, ת"ל מנחה תמיד. הא מה אני מקיים ביום המשח אותו ביום המשח מביא עשירית האיפה עד עולם.

איז לכאורה אינו מובן: וואס ענטפערט דער תו"כ אז די ווערטער „ביום המשח אותו" לערנען אז „ביום המשח מביא כו' עד עולם"; אז עס וואלט געשטאנען בלויז „מנחה תמיד" וואלט מען אויך געווואוסט אז מען דארף שטענדיק ברענגען דעם קרבן מיום וועז ער איז געווארן א כהן גדול („יום המשח אותו")[50]?

ע"פ הנ"ל קען מען זאגן, אז דער תו"כ טוט אויף, אז יעדער טאג „עד עולם" הייסט א „יום המשח אותו" — דער „יום המשח אותו" עצמו איז נמשך; וואס דאס גיט א הסברה אין דעם גדר פון „מנחה תמיד" — אז די תמידיות באשטייט אין דעם, וואס יעדער טאג איז דער חיוב צו ברענגען דעם קרבן מנחה, ווי דאס וואלט געווען דער „יום המשח אותו".

ויש לומר אז דאס איז אויך א נפק"מ להלכה: לויט דער הסברה אין דעם גדר פון „מנחה תמיד" קומט אויס, אז די חביתי כה"ג וואס מ'איז מקריב בכל יום איז א גדר פון מנחת חינוך („ביום המשח אותו")[51], ובמילא מקום לומר, אז פונקט ווי א כה"ג טאר לכתחילה ניט טאן קיין עבודה ביז ער ברענגט זיין מנחת חינוך[52] — אזוי איז עס בכל יום ויום, אז ער טאר ניט טאן (עכ"פ — לכתחילה)[53] קיין עבודה איידער ער ברענגט די חביתין[54].

ט. דער ביאור הנ"ל אין דעם גדר פון „מנחה תמיד" (לויט דער הסברה אז דאס איז א קרבן יחיד) — אז דער „יום המשח אותו" איז אן ענין נמשך, אזוי אז בכל יום ויום ווערט א נייער חיוב פון הבאת קרבן חינוך —

איז אויך מתאים מיטן ביאור אין לקוטי תורה[55] — די „חסידי'שע פרשה"

50) ראה בארוכה השקו"ט במפרשי התו"כ שם. ופירושם לכאו' דחוק.

51) ע"פ הנ"ל בפנים שזוהי הכוונה בתו"כ — מובנת ג"כ הקס"ד בתו"כ (לקמן פסוק יד (ספ"ד)) דמנחת חינוך (של כהן הדיוט) דומה למנחת חביתין: „יכול מה אהרן מביא בכל יום אף בניו כו' מה אהרן דוחה את השבת אף בניו כו'", והוצרך לימוד מיוחד לשלול זה. ע"ש.

52) ראה מנחות שם. רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ה הט"ז. וראה במשנה למלך שם ועוד בגירסת התו"כ פרשתנו עה"פ (ו, יג) — אם עבודתו פסולה או כשירה. ובמפרשי הירושלמי שקלים פ"ז ה"ג.

53) כן משמע במאירי שקלים שם: ואם עבר כה"ג ועבד קודם שיקריב מנחת חביתיו שבכל יום עבודתו מכל מקום כשרה. והוא הדין לכהן הדיוט ביום חנוכו כו'. (ולהעיר ממאירי יומא ה, ב: ועשירית האיפה שכל כהן מקריב ביום חינוכו וכהן גדול בכ"י, שמפרש דלא כפרש"י שם).

54) לכאורה יש לבאר עפ"ז גם דעת הירושלמי שקלים שם דבו ביום שנתקרב תחילה לעבודה בו ביום נתמנה להיות כה"ג מביא שתים אחת לחינוכו ואחת לחובת היום [את"ל שאין זה רק קס"ד — ראה מפרשי הירושלמי שם] — שהטעם בזה הוא שמנחת חביתיו עולה לו לחינוך כה"ג (ולא כבתקלין חדתין שם דהא דחינוך כה"ג עולה ג"כ לתחילת עבודה (חינוך כהן הדיוט)). וכן משמע דעת המאירי שקלים שם, שכותב בהמשך להנ"ל (בהערה שלפנ"ז): ונמצא שאם ביום שנתחנך לעבודה נתמנה כהן גדול מביא שתי מנחות חבתין אחת לחנוכו ואחת לעבודת היום.

ועפ"ז יש לומר דזהו החילוק בין דעת הבבלי (מנחות עח, א) וירושלמי הנ"ל. וראה רמב"ם שם הי"ז ובנ"כ שם. וראה עזרת כהנים (תוספת העזרה) לתו"כ שם. ואכ"מ.

55) צו ח, ב.

•) ראה רמב"ם שם סה"ז „ומעשה שלשתן שוה הוא" ובמשנה למלך שם.

— פון היינטיקער וואָך: ער פרעגט דאָרט אויפן לשון הכתוב „ביום המשח אותו" — „דלכאורה הל"ל מיום המשח אותו מאחר שנאמר אח"כ מנחה תמיד", און פאַרענטפערט אַז דאָס איז „כדי שעי"ז יהי' בכל יום ויום עד עולם גילוי בחינת ומדרגת יום המשח אותו". און פירט אויס אַז דאָס איז וואָס עס שטייט „בקרבן אהרן מנחה תמיד דהיינו עד עולם, ואעפ"כ הוא בחי' ביום המשח אותו".

וואָס דאָס איז מתאים עם המבואר לעיל ע"ד הנגלה — אַז בכל יום ויום איז דאָ דער „יום המשח אותו".

(משיחות ש"פ צו תשכ"ו,
מוצאי ש"פ צו תשל"ח)